

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Ivana Pavić

Glazbene aktivnosti u jaslčkoj dobi djece

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2018.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Glazbene aktivnosti u jasličkoj dobi djece

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Glazbena metodika u integriranom kurikulumu

Mentor: Sanja Minić, prof.

Student: Ivana Pavić

Matični broj: 0112057561

U Rijeci, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu završnog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.

Potpis:

SAŽETAK

Tema ovog rada su glazbene aktivnosti unutar jasličke odgojno-obrazovne skupine, odnosno načini rada i primjeri provođenja glazbenih aktivnosti s djecom rane dobi. Na početku rada osvrnula sam se na suvremeni pogled na dijete i na način na koji dijete rane dobi stječe znanja. Također sam navela specifičnosti toga razdoblja koje moraju biti uzete u obzir prilikom rada s djecom rane dobi. U nastavku sam objasnila utjecaj glazbe na dijete i upozorila na posljedice ne izlaganja djeteta glazbi i izlaganja istog glazbi loše kvalitete. Zatim sam navela sredstva i načine provođenja glazbenih aktivnosti s djetetom rane dobi opisujući iste i služeći se konkretnim primjerima.

Ključne riječi: dijete jasličke dobi, dječji vrtić, glazbene aktivnosti, glazba

SUMMARY

The subject of this paper are music activities in the nursery group in kindergarden, respectively the means of applying music in the daily activities of children at an early age. At the very beginning of my work, I reflected on the contemporary view on children and how an early aged child gains it's knowledge. I have also named the particularities of early childhood that must be taken into consideration while working with children of early age. Furthermore, I explained the influence that music has on children and I highlighted the effects that the lack of music activities has on children, as well as how presentation to poor quality of music does affect them. Then I named which didactic aids can be used in music activities. I also stated and described some music performing methods using concrete examples.

Key words: nursery group, kindergarden, music activities, music

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. GLAZBA.....	2
3. SUVREMEN POGLED NA PRIRODU DJETETA	3
3.1. Dijete jasličke dobi.....	3
3.2. Poticajna okolina	5
4. UTJECAJ GLAZBE.....	6
4.1. Utjecaj glazbe na cjelokupan razvoj.....	6
4.2. Mozartov učinak.....	7
4.3. Razvoj sluha i osjećaja za glazbu	8
4.3.1. Prije rođenja	8
4.3.2. Nakon rođenja	9
5. GLAZBENE AKTIVNOSTI U JASLICAMA.....	10
5.1. Načini rada kod provođenja glazbenih aktivnosti (Gospodnetić, 2015: 65):	10
5.2. Sredstva za provođenje glazbenih aktivnosti u jaslicama	11
5.2.1. Uspavanka	11
5.2.2. Brojalica	11
5.2.3. Pjesma i pjevanje.....	12
5.2.3.1. Pjevanje stvaralačkih pjesama.....	13
5.2.3.2. Pjevanje već oblikovanih pjesama.....	14
5.2.3.3. Igre s pjevanjem i zvukovima.....	16
5.2.3.3.1. Tapšalice	16
5.2.3.3.2. Cupkalice	17
5.2.3.3.3. Igre prstićima.....	17
5.2.3.3.4. Igre zvukovima	18
5.2.3.3.5. Slušanje glazbe	19
5.2.3.3.5.1. Aktivno slušanje glazbe	19
5.2.3.3.5.2. Pasivno slušanje glazbe	20
5.2.3.4. Sviranje	20
5.2.3.4.1. Udaraljke unutar odgojno-obrazovne skupine.....	21
6. PRIMJERI GLAZBENIH AKTIVNOSTI ZA DJECU JASLIČKE DOBI	25
7. ZAKLJUČAK	30
8. LITERATURA.....	31

1. UVOD

Tema ovog završnog rada su glazbene aktivnosti kod djece jasličke dobi. Ovim radom želim proučiti važnost i prikazati načine provođenja glazbenih aktivnosti u najranijoj dobi djetetova razvoja.

Za navedenu sam se temu odlučila radi negativnih iskustava koja sam stekla prilikom boravka u jasličkoj odgojno-obrazovnoj skupini. U navedenoj sam skupini boravila u sklopu kolegija „Glazbena metodika u integriranom kurikulumu“, i primijetila da odgajatelji ne posvećuju dovoljno pažnje glazbi općenito, ali i provođenju glazbenih aktivnosti na razni na kojoj smatram da bi trebali. Nisam sigurna koji je razlog tome, ali pretpostavljam da se radi o nesigurnosti u vlastitu glazbenu kompetenciju i pomanjkanju znanja.

S istim sam se izazovom susrela prilikom vlastite izvedbe u neposrednom odgojno-obrazovnom radu iz kolegija „Glazbena metodika u integriranom kurikulumu,“, gdje sam se našla u situaciji da nemam dovoljno znanja i sigurnosti u svoje djelovanje u navedenom području. Upravo me navedena situacija potaknula na detaljnije istraživanje glazbenog pristupa djeci jasličke dobi.

Cilj rada je saznati na koji način glazbeno pristupiti djetetu jasličke dobi i kako mu približiti glazbu, kako ga pridobiti glazbom te na konkretnim poticajnim slušnim primjerima i glazbenim aktivnostima naučiti razviti, ne zanemarujući ostale, glazbenu komponentu djetetova razvoja.

2. GLAZBA

Glazba je „umjetnost vremenske organizacije zvuka; umjetnost kombiniranja zvukova prema pravilima (koja se mijenjaju prema mjestima i razdobljima), organiziranja trajanja s pomoću zvukovnih elemenata; proizvod te umjetnosti.“¹

Kroz povijest nailazimo na razne definicije i na razna poimanja glazbe. Beethoven glazbu vidi kao najveće otkriće koje je veće od svih mudrosti i sve filozofije. Smatra da glazba čini čovjeka plemenitim i sretnim, da razvija u čovjeku ljubav i prema zajednici, a ne samo prema lijepom (Volgar 1980). Prema filozofu Ptolomeju „glazba je sposobnost prepoznavanja razlika između visokih i niskih tonova“, prema Aristidu Kvintilijanu „glazba je znanje o melosu i o onome što melosu pripada“², prema Platonu „najbolji odgoj proizlazi iz glazbe jer harmonija i ritam prodiru najdublje u dušu i osvajaju je, tako da slušatelju daju mudrost i razum,, (Laniado, 2006). On smatra glazbu veoma važnom i mišljenja je da napredak države uvelike ovisi o glazbi. Što je glazba unutar granica države kvalitetnija, država će biti bolje uređena na svim poljima (Voglar, 1980). Aristotel daje veliko značenje odgoju glazbom. Smatra da glazba unosi i vraća čovjeka svom istinskom bitku i da isti dovodi do pročišćenja (Krstić i Milić, 2009).

Stari su hinduisti vjerovali da je upravo zvuk taj od kojeg je svemir nastao. Smatrali su da je zvuk stvorio svjetlost, a stvorena svjetlost materiju. Hinduistički pogled na svemir i glazbu je nekada smatran samo filozofskim konceptom, a danas je potvrđen i u teoriji moderne fizike. David Bohm, fizičar koji je svoja znanja velikim dijelom dobio od svog učitelja Alberta Einsteina, definira materiju kao „smrznuti zvuk“ (Laniado, 2006).

Definicija glazbe vjerojatno ima koliko ima i ljudi, ali oko jedne stvari će se svi sigurno složiti, a to je da glazba ima jak utjecaj na ljude, iz svih perspektiva (sociološke, medicinske...). Glazba liječi, uznemiruje, smiruje, tješi, potiče nastanak neuronskih veza, izaziva agresiju kao i plemenite osjećaje. Ona je moćno oruđe i zato se njome trebamo oprezno koristiti, a posebno valja pripaziti s kakvom ćemo glazbom upoznati djecu unutar vlastite odgojno- obrazovne skupine, jer snosimo svu odgovornost za posljedice koje će ista na djeci ostaviti.

---

¹ *Glazba*, Pribavljeno 05.03.2018., sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>

² *Glazba*, Pribavljeno 05.03.2018., sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>

3. SUVREMEN POGLED NA PRIRODU DJETETA

„Učitelj, ako je doista mudar, ne nudi ti da uđeš u kuću njegove mudrosti, nego te radije vodi do praga tvojega duha... Jer viđenje jednog čovjeka ne uzajmljuje krila drugome čovjeku.“
Halil Džubran (Kalin, 2006).

Džubranovu misao možemo primijeniti i na vlastiti odgojno-obrazovni rad. U dijete ne možemo „usađivati“ znanja. Naša je zadaća pomoći mu da samo dođe do svojih istina. Trebamo ga suptilno voditi putem njegova razvoja, a ne od njega pokušati napraviti već viđeni model „pravilne“ osobe.

Dijete je aktivni sudionik vlastita odgojno-obrazovnog procesa. Ono nije objekt poučavanja već subjekt vlastitog učenja i napretka. Djetinjstvo nije faza koja priprema dijete za budući život, ono je faza koja ima vlastita obilježja, specifičnosti i kulturu. U djetinjstvu se proces socijalizacije ne odvija samo u jednom smjeru – od odrasle osobe ka djetetu, već je navedeni proces obostran. Dijete utječe na odraslu osobu kao i ona na njega. Djetinjstvo je razvojni proces koji ne možemo gledati izvan okvira vremena, prostora i kulture. Ono uvelike ovisi o navedenim faktorima i upravo je u tome i ljepota djetinjstva. Nije univerzalno kao ni dijete koje se nalazi unutar njega.³

3.1. Dijete jasličke dobi

Prve tri godine djetetova života su razvojno najuzbudljivije, najintenzivnije i najznačajnije u djetetovu, a kasnije i čovjekovu životu. Dijete u tom periodu stječe veoma važna znanja i vještine. Uči hodati, poima permanentnost predmeta, prolazi kroz proces prilagodbe; odvojenosti od skrbnika, razvija verbalni i neverbalni govor, stječe socijalna iskustva, postavlja temelje osobnosti (Došen-Dobud, 2004). Prema psihosocijalnoj teoriji razvoja (Erikson), dijete jasličke dobi prolazi kroz dva krizna razdoblja (od osam kriznih razdoblja). To su temeljno povjerenje - nepovjerenje (do prve godine života) i autonomija - sram i sumnja od prve do treće godine).⁴

---

³ Pribavljeno 14.3.2018., sa <http://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>

⁴ Tatalović Vorkapić, S. Razvojna psihologija (2013., 1. listopada). *Razvojna psihologija*, Pribavljeno 14.3.2018., sa http://www.ufri.uniri.hr/files/nastava/nastavni_materijali/razvojna_psihologija.PDF

Odgoj djece rane dobi, kao i djece starije dobi, obuhvaća fizički, intelektualni, moralno radni i estetski odgoj. Zbog specifičnosti koje rano djetinjstvo nosi, konkretni sadržaji, zadatci odgoja i metode rada zahtijevaju drugačiji pristup nego što je slučaj kod djece starije dobi (Kovrigine, 1982).

Autorica Nenadić (2002), ulogu odgajatelja u jaslicama izražava kroz sintagmu „podržavajućeg sudionika“. Ona vidi ulogu odgajatelja kao stručnjaka koji podržava djecu u njihovom naporu ovladavanja pojedinim vještinama, koji promatra što dijete pokušava i osigurava mu potrebnu podršku da u tome i uspije te kao suptilnog voditelja odgoja koji dopušta djeci da rade ono što su sposobna napraviti te im pomaže u ostvarivanju uspješnosti u zadacima koji ih potencijalno frustriraju. Također smatra veoma važnim pri obraćanju djeci koristiti afirmativne formulacije jer djeca u jasličkom stupnju razvoja teže shvaćaju negativne ili niječne izjave. Temelj razvitka svih segmenata djetetova razvoja je uspostavljanje kvalitetne socioemocionalne veze odgajatelja i odgajnika. Navedeno iziskuje određen trud i vrijeme, a ponajviše odgajateljevu osjetljivost na poruke koje mu dijete šalje.

Specifičnost jasličkog djeteta ogleda se kroz posebno izražen negativizam i odbijanje poslušnosti. Dijete na taj način pokazuje svoju autonomiju. Kako bi se izbjeglo odmjeravanje snaga između odgajatelja i djeteta odgajatelj treba pripaziti kako se obraća djetetu. Ne treba mu postavljati ultimatum. Umjesto naredbenog načina: „Pokupite ove igračke!“, poželjno bi bilo djeci postaviti pitanje: „Što mislite, gdje bi ove igračke sada trebale stajati?“. Djeci bi trebalo pružiti mogućnost izbora između dvaju pozitivnih konačnih rješenja. Time će dijete svoju potrebu za pokazivanjem moći konstruktivno kanalizirati (Stokes Szanton, 2000).

Upravo radi navedenog, vrlo je važno kompetentno pristupiti djetetu u tom razvojnem periodu. Odgajatelj ne smije zapostaviti niti jedno područje djetetova razvoja, a time se podrazumijeva i glazbeni dio istog. Ako bilo koji od segmenata djetetova razvoja bude zapostavljen, dijete neće moći iskoristiti i razviti svoje potencijale na najbolji mogući način.

3.2. Poticajna okolina

Prostor unutar odgojno obrazovne skupine mora biti organiziran na način da potiče susrete, komunikaciju i prosocijalne odnose djece s ostalom djecom i odraslim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. On mora biti izuzetno estetski osmišljen i uređen. Fleksibilnost prostora unutar kojega djeca borave vrlo je važan segment istog. Ona omogućuje prenamjenu u multifunkcionalno korištenje prostora (Slunjski, 2015) .

Za uređenje prostora unutar odgojno-obrazovne skupine odgovoran je odgajatelj. Hoće li prostor u kojem dijete boravi biti poticajan ili će isti degradirati dječji razvoj i onemogućiti istom da razvije svoje potencijale u potpunosti, ovisi o odgajatelju. Prostor je istovremeno i ogledalo njegove implicitne pedagogije.

4. UTJECAJ GLAZBE

4.1. Utjecaj glazbe na cjelokupan razvoj

Glazba je moćno oruđe koje na dijete vrši puno jači utjecaj od same ljepote umjetnosti od koje je sazdana. Ona utječe i na razvoj vještina koje dijete pripremaju za čitanje i pisanje koje slijede u budućnosti. Glazba pomaže razvoju lijeve hemisfere mozga. U njoj se razvijaju sposobnosti numeričkih vještina, ekspresivnog jezika, razlikovanja zvukova i vremenskog usklađivanja. Razvijene navedenih vještina je prijeko potrebno za razvoj kratkoročnog pamćenja bez oslanjanja na vizualne oslonce, kao i za razumijevanje glasova. Glazbene fraze sadrže početak, sredinu i kraj. Ovi dijelovi slijede jedan drugoga sve do postizanja skladne forme, što nalazimo i kod uobičajenih gramatičkih oblika. Istraživanja pokazuju veliku povezanost između sposobnosti čitanja (neovisno o dobi ili razini inteligencije) i pamćenja tonova i sposobnosti analiziranja akorda. Dokazana je velika povezanost između analize složenih zvukova, pohranjivanja niza zvukova i uspješnosti čitanja. Djeca koja su bila bolja u glazbenim izazovima, pokazala su se boljom i u izazovima čitanja (Goddard i Blythe, 2008).

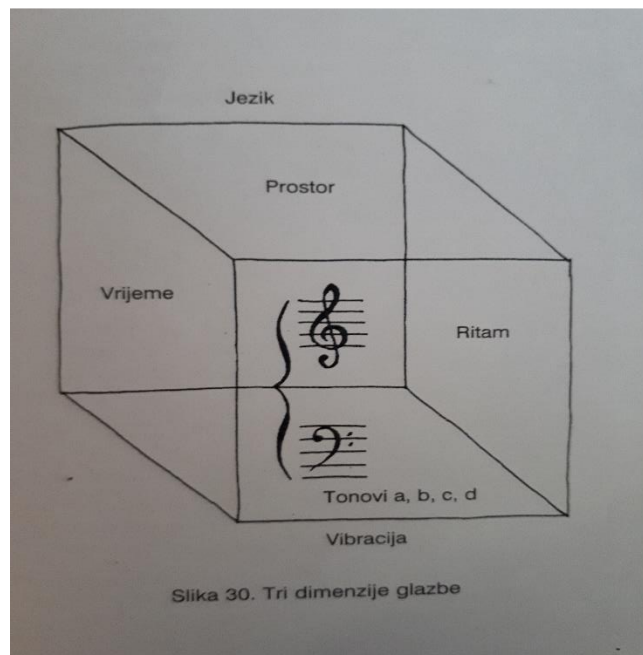
Glazba pomaže djeci u razvijanju govornih vještina. S obzirom na činjenicu da su osnovne sastavnice govora ritam, intenzitet, napetost, intonacija i pauza, ne čudi povezanost glazbe s razvijanjem govora (Šmit, 2001).

Glazba ima jak utjecaj i na razvoj prostorne inteligencije. Djeca koja su u dodiru s kvalitetnim glazbenim oblicima puno bolje poimaju prostor i puno se bolje u istome snalaze (Goddard i Blythe, 2008).

Glazba snažno utječe i na razvoj predmatematičkih vještina. Rimski filozof Ancius Boethius, u šestom je stoljeću glazbi dao opis „broja koji postaje čujan“, stoga ne čudi da će djeca koja čuju glazbu lakše čuti i brojeve (Goddard i Blythe, 2008).

Glazba je sklad, gramatički ustroj rečenice je sklad i priroda brojeva je sklad, stoga ne čudi da glazba kao jedan od najljepših skladova ima toliki utjecaj na sklad ostalih skladova.

Slika 1 : Tri dimenzije glazbe

(Goddard, Blythe, 2008: 27)

4.2. Mozartov učinak

Istraživač Michele Clements je, 1977. godine, proučavanjem utjecaja fetusa na glazbu, spoznao da glazbena djela Johannes Brahmisa i Ludwiga van Beethovena uznemiruju dijete, dok ga glazbena djela Antona Vivaldija i Wolfganga Amadeusa Mozarta smiruju.

Autor knjige *Mozartov efekt* (1997), glazbenik i istraživač Don Campbell tvrdi da su barokna glazbena djela i glazbena djela skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta najprikladnija kod poticanja nastanka neuronskih veza u mozgu djeteta. Kao argument svoje tvrdnje autor navodi činjenicu da je navedena glazba bogata simerijom i ponavljajućim dionicama. Navedene karakteristike stimuliraju obje polutke mozga te njihov rad, na taj način, biva sinkroniziran. Kao djela koja negativno utječu na dijete u njegovom najranijem razvoju, bilo da se radi o fetusu ili novorođenčetu, stručnjaci navode rock koncerte i sličnu glazbu (punk, noise punk, metal, heavy metal, death metal...). Negativan utjecaj se manifestira kao strah koji navedena glazba budi kod djeteta. (Laniado, 2006).

Glazba koja se preporuča za slušanje tijekom trudnoće i jasliske dobi (Laniado, 2006: 24)

- W.A. Mozart, Gudački kvartet u d-molu (K 421)

- W.A. Mozart, Gudački kvartet br. 11 (K 171), Andantino
- W.A. Mozart, XXV simfonija u g-molu (K 183), Andante
- W.A. Mozart XX kvartet u D-duru (K 499), Adagio
- W.A. Mozart XXI koncert za klavir i orkestar u C-duru (K 467)
- A. Vivaldi, Koncert za gudače, violončelo i čembalo u a-molu
- A. Vivaldi, Koncert za gudače i gitaru u D-duru, Largo
- J. S. Bach, Brandenburški koncerti
- C. Debussy, 14 ili SIV sonata br. 14 u gis molu , op. 27 br. 2, Chiaro di luna
- F. Mendelssohn, Canto di primavera

Iako je utjecaj Mozartovih skladbi na djelovanje i razvoj mozga pozitivan i poticajan, ne smijemo zaboraviti da glazba nije tu samo kako bi pomogla djetetovom psiho- fizičkom razvoju. Ona ima vlastitu priču, ljepotu i vrijednost u kojoj moramo uživati jednako kao i u fizičkim efektima. Dijete također mora čuti i osjetiti glazbu i u njenom umjetničkom smislu.

4.3. Razvoj sluha i osjećaja za glazbu

Prema Zoltanu Kodalyu, mađarskom kompozitoru i glazbenom pedagogu, „glazbeni odgoj treba početi devet mjeseci prije rođenja“ (Laniado, 2006).

Predškolsko doba je period intenzivnog razvoja glazbenih sposobnosti, a značaj glazbenog odgoja u navedenom periodu od velike je važnosti (Voglar, 1980).

4.3.1. Prije rođenja

Djetetov se sluh počinje razvijati u 22. danu trudnoće. Krajem trećeg mjeseca, fetus pokriva uši kada čuje glasne zvukove, a ako čuje neki neuobičajen zvuk uspore mu se otkucaju srca. Premda se sluh fetusa razvija od 22. dana trudnoće, ono prije šestog mjeseca taktilno percipira zvukove pomoću vibracija koje dopiru do njegove kože. Od šestog mjeseca fetus je sposoban registrirati zvuk i povezati ga sa zvukom koji je prije čuo, a time i protumačiti njegovo značenje (Laniado, 2006).

4.3.2. Nakon rođenja

Djeca s pet mjeseci ne reagiraju na melodije na koje su navikli. Ako želimo izazvati djetetovu reakciju morati ćemo im ponuditi melodiju koju do tada nisu čuli. Sa šest mjeseci se okreću prema izvoru zvuka, često se njišu ali nemaju sposobnost održavanja usklađenog ritma. Tijekom osmog mjeseca na glazbeni podražaj mašu i udaraju rukama. S navršenih devet mjeseci vježbaju vokale kojima djelomično prate glazbu. Nakon navršene godine dana, djeca se kreću uz glazbu cijelim svojim tijelom, ali još nisu u stanju pratiti ritam. (Laniado, 2006).

Prema autorici Čudini-Obradović (1990), djeca u dobi od devetog do osamnaestog mjeseca prolaze kroz fazu prve glazbene reakcije. Navedeni je period specifičan po načinu reakcije djeteta na glazbu. Djeca pokazuju znakove ugone ili neugode, ovisno o načinu na koji su doživjela glazbu.

Djeca u dobi od osamnaestog mjeseca do treće godine života prolaze kroz fazu prave glazbene reakcije. U toj fazi djeca spontano pjevaju i imitiraju dijelove pjesme. U trećoj godini se povećava usklađenost pokreta s glazbom i svjesno sudjelovanje u istoj (Čudina-Obradović, 1990).

5. GLAZBENE AKTIVNOSTI U JASLICAMA

Aktivnost u kojoj prevladava glazbeni sadržaj naziva se glazbena aktivnost. (Jurišić i Sam Palmić, 2002).

5.1. Načini rada kod provođenja glazbenih aktivnosti (Gospodnetić, 2015: 65):

Pokret – neodvojiv od glazbe

Aplikacije – slike, lutke...

Udaraljke – instrumenti koje sviraju djeca

Dramatizacija – podjela uloga među djecom koja može i ne mora sadržavati ostale načine rada

Navedeni načini rada su svojevrsan medij koji djetetu pomaže da izrazi svoje biće. Dijete kroz pokret iskazuje svoje unutrašnje stanje. Promatranjem načina na koji se pokret odvija te način na koji ono njime upravlja može puno reći o djetetovu trenutnom stanju kao i o doživljaju glazbe ukoliko se pokret odvija uz istu. Pokret se još naziva i kinestetičkim jezikom, što ne čudi s obzirom na činjenicu da dijete istim izražava svoja iskustva, ideje, znanje i razumijevanje trenutne stvarnosti (Slunjski, 2012) .

Primjenom aplikacija suptilno ulazimo u djetetov unutrašnji svijet. Način na koji dijete doživljava sliku i lutku, kako njome upravlja, na oponašanju koje problematike se zadržava također puno govori o njegovom emocionalnom i spoznajnom stanju (Ivon, 2010).

Pri primjeni navedenih načina rada, moramo obratiti pozornost na način rada s udaraljka. U glazbenim aktivnostima možemo kombinirati sve načine rada, ali kod sviranja na udaraljka ne smije biti pozadinske glazbe (Gospodnetić, 2015).

Vrste (oblici, sadržaji) glazbenih aktivnosti (Gospodnetić, 2015: 60):

- Igre s pjevanjem
- Obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
- Obrada brojalice ili ponavljanje brojalice
- Aktivno slušanje glazbe
- Poticanje dječjeg stvaralaštva
- Sviranje na udaraljka

5.2. Sredstva za provođenje glazbenih aktivnosti u jaslicama

5.2.1. Uspavanka

Uspavanka ne djeluje na dijete samo psihološki, ona pospješuje usklađenost disanja u jako kratkom roku. Dijete ubrzo kreće disati u ritmu glazbe, čime se mišići opuštaju i dijete tone u san (Laniado, 2006).

Uspavanke se pjevaju u ritmu čovjekova otkucaja srca za vrijeme odmora, ritam se ne mijenja naglo (ne dolazi do uzbuđenja), iako su spore nisu monotone, njihova djelotvornost ne ovisi o sluhu izvođača, jer dijete još uvijek nije razvilo sposobnost procjene intonacije pjesme, pjevaju se ispod glasa, jedva čujno (Laniado, 2006).

Uspavanka je veoma važan alat odgojno-obrazovne prakse u jaslicama. Uspavanka smiruje dijete, pruža mu osjećaj sigurnosti i utjehe. Dijete se nalazi u veoma nezahvalnom položaju, pogotovo u procesu adaptacije; kada ono tek postaje dio odgojno-obrazovne skupine. Odgajatelj nježnim, toplim, umirujućim glasom pjeva uspavanku djeci i na taj im način pruža osjećaj topline, sigurnosti i utjehe.

5.2.2. Brojalica

Brojalica je glazbeno govorni oblik komunikacije ili ritmizirani govor (Jurišić, Sam Palmić). Za dijete rane i predškolske dobi, brojalica je puno više od toga. Njena je uloga višeznačna. Ona potiče dijete na igru, njome dijete razvija socijalne vještine u užem smislu (pripadnost kolektivu), glazbene sposobnosti i vještine, stvaralačke sposobnosti (nastajanje brojalice), kreativnost, individualnost. Ona djetetu pomaže u izboru igre, uloge u igri, igrača, redosljedu djelovanja pri mnogim oblicima igre. Dijete kroz brojalicu poima sebe u vremenu i prostoru u odnosu na druge ljude i predmete oko sebe, ali spoznaje vrijeme i prostor same glazbe. Ona pomaže djetetu razviti glazbene sposobnosti, osjećaj za ritam, glazbeno pamćenje i glazbeni sluh. Brojalica je prvi korak u razvoju djetetove muzikalnosti i zato joj moramo ozbiljno pristupiti (Jurišić i Sam Palmić, 2002).

Vrste brojalica prema sadržaju (Dobrota, 2012):

- Smislene (stvarne, konkretne) brojalice
- Besmislene
- Kombinirane

Smislene brojalice su brojalice razumljivog sadržaja, a njihova je tema ili tijek radnje racionalan.

Besmislene brojalice u one koje nemaju racionalan smisao. Sazdane su od niza slogova koji u sebi ne nose konkretno značenje. Važno je napomenuti da djetetu kod besmislenih brojalice riječ kao takva nije riječ u semantičkom smislu, već ona za njega predstavlja zvučni fenomen, radost zvučne igre i njenih promjena. (Dobrota, 2012).

Kombinirane brojalice su one u kojima se izmjenjuje besmislen dio teksta i konkretan sadržaj. (Dobrota, 2012).

Brojalice razlikujemo i po načinu iznošenja, a to su govorene i pjevane brojalice. Govorene brojalice su one koje se izgovaraju na jednom tonu dok pjevane brojalice sadrže jednostavnu melodiju. Navedena je melodija najčešće izgrađena na intervalu male terce silazno. Melodija joj je najčešće pentatonska (Dobrota, 2012).

5.2.3. Pjesma i pjevanje

Pjesma ima veliki utjecaj na cjelokupan razvoj djeteta. Slušanjem pjevanja odraslih, ili slušanjem pjevanja s bilo kojeg nosača zvuka, dijete obogaćuje svoj doživljajni i emocionalni svijet, upoznaje stvari, pojmove i događanja oko sebe. Pjevanjem pjesama koje su djeci primjerene razvija se dječji glas, glazbeni sluh, osjećaj za ritam i obogaćuje se njihov rječnik (Goran i Marić, 1987).

Tijekom prve godine života, dijete uglavnom sluša i rijetko samo pjevuši. Pjevušiti počinje tokom druge godine života, najčešće potaknuto pjevanjem odrasle osobe ili nakon slušanja pjesme s nosača zvuka. Dijete se u trećoj godini pridružuje pjevanju odgajatelja. Odgajateljeva je zadaća birati pjesme s kojima će upoznati djecu na način da iste budu lake melodije, malog opsega tonova, a poželjno je da pjesme sadrže onomatopejske elemente i da se pojedini dijelovi u pjesmi ponavljaju. Na taj će način djeca brže i lakše zapamtiti pjesmu te će ista lakše doprijeti do njih na intelektualnoj i na emocionalnoj razini (Goran i Marić, 1987).

Odgajatelj bi uvijek trebao koristiti instrument kako bi si njime mogao zadati intonaciju. Važno je napomenuti da odgajatelj ne zadaje intonaciju djeci, nego sebi. Čak i kada djeca intonativno krivo pjevaju, odgajatelj ih ne ispravlja. Ukoliko se priključuje dječjem pjevanju, pjeva intonativno točno, a djeca će spontano pokušati pogoditi i pratiti njegovu intonaciju.

Također treba pripaziti da intonacija koju si zadajemo bude u oktavi koja sadrži tonove primjerene trenutnom opsegu dječjeg glasa (Gospodnetić i Spiller, 2002).

Kod pjevanja razlikujemo stvaralačko pjevanje (pjevanje izmišljenih pjesama) i pjevanje već oblikovanih pjesama (Voglar, 1980).

5.2.3.1. Pjevanje stvaralačkih pjesama

Svako djetetovo nenaučeno pjevanje nazivamo stvaralačkim pjevanjem. Stvaralačko pjevanje ne ovisi o dužini pjevanja (pola sata ili nekoliko sekundi), nije važno je li ono cjelovito, raščlanjeno ili bez oblika, potpuno ili djelomično, namijenjeno slušaocu ili nije i želi li iskazati određeni sadržaj (Voglar, 1980).

Razlikujemo dvije vrste stvaralačkog pjevanja (Voglar, 1980):

1. Izmišljanje koje daje naglasak riječima i predstavlja određenu vrstu narativnog ili pripovjednog razmišljanja.
2. Izmišljanje kojemu je naglasak na ritmu i melodiji pjevanja, uz odgovarajuće ritmično-melodijske motoričke aktivnosti.

U prvoj vrsti stvaralačkog pjevanja, dijete iskazuje ono što misli, osjeća, vidi ili želi. Melodija pjevanja je nesimetrična i podređena je riječima. Pauze nastaju kada dijete treba uzeti zrak, ako mu nešto ili netko odvuče pažnju ili ako nestane sadržaja pjesme. Ono nastaje u spontanim životnim situacijama (u igri, autobusu, prilikom čitanja slikovnice...). U drugoj vrsti stvaralačkog pjevanja dijete pjeva kraću izmišljenu melodiju. Ono melodiju pjevanja prilikom ponavljanja mijenja, ali se ista još uvijek može prepoznati. Često se i prilikom pjevanja njiše u ritmu vlastite pjesme. Naglasak nije na riječima već na ritmu i melodiji pjesme (Voglar, 1980).

Neki od načina poticanja dječjeg pjevačkog stvaralaštva mogu biti u trenucima čekanja ručka kada dijete možemo potaknuti da pjeva o tome što bi htjelo za ručak. Za vrijeme gledanja ili čitanja slikovnice, možemo mu predložiti da tekst koji gleda ili čita otpjeva. Dok čeka roditelje, možemo mu predložiti da izmisli kako će ih umjesto pozdrava dočekati pjesmom (Voglar, 1980).

Dijete ima emocionalnu potrebu za pjevačkim stvaralaštvom. Vrlo je važno da dijete osjeti našu naklonost ka njegovu pjevačkom stvaralaštvu. Važno je da ono vidi da nas njegove

pjesme zanimaju i raduju. Dijete je potrebno poticati, jer će ono, ako shvati da nas njegova pjesma ne zanima, prestati sa stvaranjem te će početi pjevati samo već oblikovane pjesme. Time sputavamo dijete u njegovom kreativnom izričaju (Voglar, 1980).

Puno je situacija u kojima bi se moglo djecu poticati na stvaralačko pjevanje. Važno je jedino da se odgajatelj oslobodi straha ili nelagode, da se opusti i uživa u dječjem glazbenom stvaralaštvu te da djecu potiče na isto.

5.2.3.2. Pjevanje već oblikovanih pjesama

Razvoj melodijskog sluha kod djeteta završava tek u školskoj dobi. S obzirom na navedenu činjenicu, djetetu moramo dopustiti nepravilno pjevanje. Ako djetetu kažemo da pjeva pogrešno, smanjit ćemo njegovu želju za pjevanjem, možda je i potpuno ukloniti. Djetetov razvoj melodijskog sluha uvelike ovisi o njegovoj vlastitoj glazbenoj aktivnosti, a ako je ona iz perspektive odgajatelja okarakterizirana kao loša, dijete će postepeno od iste odustati (Voglar, 1980).

Prema autorici Voglar (1980), zadatak odgajatelja je poticati dječju želju za pjevanjem, usmjeravati djecu ka izražajnom pjevanju i pritom voditi računa o jačini, visini i načinu njihova pjevanja.

Dječju želju za pjevanjem možemo potaknuti izražavanjem želje da nam djeca otpjevaju određenu pjesmu. Ako djeca krenu spontano pjevati trebamo ih pažljivo slušati i pohvaliti njihovo pjevanje. Kod pohvale pjevanja krije se mala zamka. Djeca vole biti pohvaljena, ali ako ih prečesto i za sve hvalimo, pohvala prestaje biti poticaj. Dijete treba pohvaliti za izražajno pjevanje, sadržaj pjesme i melodiju, a ne u svakoj situaciji kada ona ističu svoj glas, zbog toga što svako isticanje glasa nije pjevanje. Nastup također može biti poticaj. Dijete već u trećoj godini voli nastupati pred publikom. Uspješan nastup kod njega stvara osjećaj ugone. Ako dijete krene nastupati dovoljno rano, dok još nije svjesno svojih sposobnosti i ograničenja, naviknut će se na nastupe i najvjerojatnije u budućnosti neće imati negativnu tremu od istih. To naravno ne znači da dijete treba prisiljavati na nastupe jer time možemo dobiti samo suprotan učinak i kod djeteta stvoriti odbojnost prema glazbi. Ako dijete prečesto nastupa, ulaže malo truda u svoj nastup, a pritom nailazi na odobravanja i oduševljenja publike, može postati uobraženo i nametljivo. Tada dolazi do opasnosti gubljenja umjetničkog izražaja djeteta i isti postaje samo potreba za vanjskom pohvalom. Nije poželjno da dijete

prilikom nastupa izvodi narodne ili zabavne pjesme zato što se dijete s navedenima ne može poistovjetiti. Njegova izvedba tada biva neiskrena i nedoživljena. Ako dođe do izvođenja zabavnih i narodnih pjesama najvjerojatnije će dobiti simpatije odraslih, što nije dobro jer time dijete usmjeravamo na neiskrenost i kič. Zadnji, ali ne manje važan faktor o kojemu treba voditi računa, je uspoređivanje djeteta s ostalom djecom koje negativno utječe na samopouzdanje, ali i na razvoj pojma o sebi (Voglar, 1980).

Za dijete, nastup treba biti prvenstveno igra koja ga raduje, veseli i ispunjava cijelo njegovo biće. Nastup djetetu ne smije izazivati napor. Samo tada može isti biti koristan. Svaki nastup iziskuje ulaganje određenog truda, ali ako se taj trud ne manifestira kao radost i ispunjenje, postaje napor. Time odbijamo dijete i izazivamo kod njega odbojnost ne samo prema nastupima, već i prema samoj glazbi.

Odgajatelj treba djecu usmjeravati ka izražajnom pjevanju. Djeca najizražajnije pjevaju kada mogu pjesmom izraziti svoje trenutno emotivno stanje. Da bi se dijete uživjelo u izvođenje određene pjesme, potrebna je koncentracija i unutrašnji doživljaj iste. Kako bi djetetu pomogao u uživljanju u pjesmu, odgajatelj mora napraviti uvjete za uživljanje; stvoriti atmosferu koja odgovara sadržaju pjesme. To možemo na način da djecu upoznamo sa sadržajem prije početka izvođenja pjesme. Prilikom upoznavanja djeteta sa sadržajem pjesme treba paziti da ne stavimo fokus na učenje teksta i prilikom toga zaboravimo na emocionalnu ekspresiju (Voglar, 1980) .

Ako potičemo dijete da samo reproducira pjesmu, bez emotivnog doživljaja i interpretacije, pomažemo u kreiranju izvođača koji pjesmu izvodi isključivo radi aplauza. Dijete treba poticati na izražavanje emocija u svakome segmentu njegova života, pa se time podrazumijeva i pjevanje. Izražajnim pjevanjem otvaramo vrata umjetnosti, a suhoparnom reprodukcijom ista joj zatvaramo.

Odgajatelj treba paziti i na odgovarajuću jačinu i visinu dječjeg pjevanja. Na razvoj dječjeg glasa i pjevanja negativno utječe deranje, ali i pokušaj imitiranja, za njega predubokog, glasa odrasle osobe. Dijete tada pokušava ponoviti tonove koje čuje. Ako mu glas nije dovoljno razvijen da to trenutno može učiniti, treba ga poticati da pjeva tiše ili mu ponuditi pjesme koje može izvesti (Voglar, 1980). Opseg dječjeg glasa razlikuje se ovisno o dobi u kojoj se dijete nalazi. Dijete od 3 – 4 godine najčešće posjeduje opseg glasa od e1 do a1, od 4 – 5 godina od d1 do a1 ili h1, i dijete od 5 – 7 godina od c1 do c2, eventualno e2 (Gospodnetić, 2015).

Ako dijete potičemo na izvođenje pjesmama koje nisu u skladu s njegovim trenutnim rasponom glasa, možemo kod njega izazvati odbojnost prema pjevanju ili osjećaj neuspjeha. Ako ima razvijen sluh, dijete može čuti određenu pjesmu i htjeti je izvesti. Ako ta pjesma nije primjerena njegovoj dobi, neće ju moći izvesti kako bi htjelo. Tada može doći do frustracije i odustajanja od pjevanja.

5.2.3.3. Igre s pjevanjem i zvukovima

Prikladne igre s pjevanjem i zvukovima tijekom prve tri godine djetetova života su: tapšalice, cupkalice, igre zvukovima i igre prstićima (Goran i Marić, 1987).

5.2.3.3.1. Tapšalice

Tapšalice, tašunjaljke ili tašalice su igre u kojima, uz pjevanje određene pjesme ili brojalice, odgajatelj istu prati dječjim tapšanjem na način da uzme djetetove ruke u svoje i plješće prateći ritam pjesme. Tapšalice se izvode u djetetovoj najranijoj dobi. Za vrijeme izvođenja tapšalice dijete može ležati na leđima, sjediti ili stajati, ovisno o stupnju razvoja u kojem se nalazi. Dobro je tapšalice često ponavljati, jer djeca jasljičke dobi vole poznate sadržaje te im one puno kasnije dosade nego odraslim osobama. Kada dijete bude starije, tapšalicu će izvoditi samostalnije (Goran i Marić, 1987).

Primjer tapšalice:

Slika 2 : Tašun, tašun

TAŠUN, TAŠUN

Narodna

Ta-šun, ta-šun, ta-na-na, pa-la ma-ca sta-va-na,
pa po-zi-va dje-či-cu: »Po-moz'te mi, dje-či-ce,
ja ću va-ma pre-sti, ne-ću vas o-grep-sti. Mac, mac, ma

(Marić, 1987: 24)

5.2.3.3.2. *Cupkalice*

Cupkalice su igre koje možemo igrati s djetetom kada ono počne sjediti. Izvode se tako da dijete sjedi na koljenima odgajatelja koji ritmički izgovara tekst i cupka u ritmu istoga pridržavajući dijete u krilu. Kada dijete počne stajati, možemo ga primiti za ruke i s njime izgovarati tekst poznate cupkalice. Ako je dijete emotivno doživjelo cupkalicu, cupkat će i samo, pridržavajući se primjerice za ogradu, kada čuje poznatu cupkalicu. Cupkalice ne moramo uvijek ritmički izgovarati već ih možemo i pjevati (Goran i Marić, 1987).

Primjer cupkalice (Goran i Marić, 1987: 22):

HOPA, CUPA

Hop, cup, hopa cup,

Raste bebi prvi zub.

Hop, cup, trala, la,

Uskoro će imat' dva'

Cup, cup, nožicama,

Pljesni, pljesni ručicama.

Pa poskoči hopa, hop,

Cupni sada skok na skok.

Hopa, hopa, cupice,

Pala Ana s klupice,

I nabila ručice.

Cup, cup, cupa, cup,

Izrastao mali zub.

Mali, mali bijeli,

Kakvog Vanja želi.

5.2.3.3.3. *Igre prstićima*

Igre prstićima spadaju u grupu igara kojima od prve godine djetetova života razvijamo osjećaj za ritam. Izvode se na način da odrasla osoba drži dječju ruku i dodirujući svaki prst djeteta

izgovara neki tekst ili pjeva pjesmu. Igre prstićima bude u djetetu radost i veselje, pogotovo kada se zadnji prst kod dodirivanja lagano protrese. Svrha igre s prstićima nije usvajanje teksta ili pjesme, već doživljaj ritma i buđenje pozitivnih emocija (Goran i Marić, 1987).

Primjeri tekstova za igre prstićima (Goran i Marić, 1987: 17):

OVAJ PALAC (narodna)

Ovaj palac kruha prosi,
Kažiprst ga kući nosi,
Srednjak šuti, pa se ljuti,
Što prstenjak sve izjeda,
A mezimcu ništa ne da.

PRSTI (narodna)

Ovaj ide u lov,
Ovaj za njim,
Ovaj kuću čuva,
Ovaj jelo kuha,
Ovaj ide m m m (mumljajući).

5.2.3.3.4. Igre zvukovima

Igrom zvukovima razvijamo slušnu osjetljivost djeteta.

U prvoj godini djetetova života možemo istraživati i upoznavati zvuk koristeći se raznim zveckama nježnog zvuka. Na primjer, zvecku protresemo izvan dječjeg videokruga, a potom se djetetu postepeno približavamo proizvodeći njome zvuk. Istu igru možemo igrati koristeći se zvučnim igračkama (gumena lutka koja pritiskom ispušta zvuk i slično). Kada dijete bude malo starije i bude moglo samo stisnuti igračku i proizvesti zvuk, istu mu treba ustupiti. Iznad dječjeg krevetića možemo objesiti šarene kuglice koje zveckaju pri pokretanju, a koje dijete može hvatati rukama i na taj način istraživati zvuk.

Krajem prve godine možemo istraživati zvuk papira. Pokažemo djetetu papir, zatim ga kidamo, gužvamo ili samo šušamo njime. Upozorimo dijete da osluškuje zvukove koji se

pojavljaju prilikom djelovanja na papir. Nakon toga damo i njemu da pokuša proizvesti navedene zvukove. S djecom koja su u drugoj godini života možemo igrati istu igru, ali na malo složeniji način. Pred djetetom proizvedemo zvukove gužvanja, trganja i šuškanja, potom se sakrijemo iza ormarića i radimo jedno od navedenog. Djetetov je zadatak pogoditi po zvuku koji se proces odvija sakriven iza ormarića. S trogodišnjom djecom možemo ponoviti igru, ali s više materijala (celofan, vrećica, folija...). Djeci je jako zanimljiva i igra traženja predmeta po zvuku. Možemo sakriti kutijicu koja svira i, prateći odakle dolazi zvuk, istu tražiti (Goran i Marić, 1987).

5.2.3.3.5. *Slušanje glazbe*

Slušanje glazbe je važan segment razvoja djetetove glazbene, ali i cjelovite ličnosti. Poticanjem djece na slušanje glazbe, samim time i osiguravanjem okoline koja pruža mogućnost navedenog, ne djelujemo samo pozitivno na razvoj djetetove cjelovite, ili preciznije, glazbene ličnosti. Djelujemo i na njegovo fizičku dobrobit. Na koji način? Mnoga su istraživanja pokazala da vibracija, od koje je glazba satkana, ima utjecaj na materiju, a time i na stanice u ljudskom tijelu (Gospodnetić, 2015).

Sudeći po navedenom, glazba mijenja fizičko stanje ljudskog, naravno i djetetovog tijela. Fizičko i psihičko zlostavljanje djeteta je društveno neprihvaćeno, a netolerancija spram istog je i zakonom regulirana. Smatram da bi, s obzirom na istraživanja koja govore o snažnim utjecajima glazbe na psihički, ali i fizički dio djetetova bića, trebalo uvesti određene sankcije i za izlaganje djeteta otrovnoj glazbi. Otrovnost glazbe nije samo pjesnički opis nekvalitetne glazbe, ona je zaista otrov koji narušava psihički i fizički razvoj djeteta. Pošto će ovih zadnjih nekoliko rečenica, premda su znanstveno potkrijepljene, još dugo ostati samo mrtva slova na papiru, smatram da bi odgajatelj, ako ne ostatak svijeta, trebao djelovati za dobrobit djeteta, a ne biti dio okoline koja isto truje. Glazba koju odgajatelj nudi djeci mora biti visoke kvalitete, bilo da se radi o aktivnom ili o pasivnom slušanju o kojemu ću više reći u nastavku rada.

5.2.3.3.5.1. *Aktivno slušanje glazbe*

Kod aktivnog slušanja glazbe, tj. kod glazbenih aktivnosti s kojima ćemo slušanje provoditi, postavlja se pitanje koje slušne primjere nuditi djeci. Svaki vremenski period sa sobom nosi određene stilove koji su iz istog proizašli. Bilo da se radi o književnosti, glazbi, slikarstvu ili

bilo kojem drugom obliku umjetnosti, uvijek je pokazatelj kvalitete onaj produkt umjetnosti koji ostaje aktualan usprkos vremenu koje je ostavio za sobom. Upravo ćemo se tom mišlju voditi pri odabiru glazbenih djela koja ćemo predstaviti djeci (Gospodnetić, 2015).

Nakon odabira kvalitetne skladbe moramo paziti na njenu duljinu. Odabrana skladba ne bi trebala biti duža od tri minutne. Ako je priroda skladbe duža od navedenog, izaberemo najbolji, po nama, dio te skladbe te njega predstavljamo djeci. Razlog navedenom je postupanje u skladu s mogućnostima dječje pažnje i koncentracije. Kao što je slučaj u obradi brojalice i pjesme, tako i kod glazbenih aktivnosti slušanja glazbeni primjer unutar te aktivnosti moramo ponoviti više puta (Gospodnetić, 2015).

Primjeri koje aktivno slušamo s djecom mogu biti instrumentalni, vokalni ili vokalno instrumentalni (Gospodnetić, 2015).

5.2.3.3.5.2. Pasivno slušanje glazbe

Pasivno slušanje glazbe nije manje važno od aktivnog slušanja. Dapače, jednako je važno i ima jednak utjecaj na razvoj glazbenog ukusa i ostalih segmenata razvoja djetetove ličnosti. Radi navedenog i glazbeni primjeri namijenjeni pasivnom slušanju moraju biti promišljeno odabrani od strane odgajatelja. Dok glazba svira, u pozadini života odgojno-obrazovne skupine, odgajatelj se ponaša prirodno i opušteno s djecom, ne pridajući direktnu pažnju glazbi. Glazbu možemo koristiti i u svrhu kulise dok pričamo priču, za vrijeme odigravanja igrokaza ili za vrijeme kinezioloških aktivnosti. Postoji i opasnost kod pretjeranog pasivnog slušanja glazbe. Opasnost se ogleda u sprječavanju spontanog pjevanja djece, koje je posebno karakteristično za djecu jasličke dobi. Kako bi spriječili oduzimanje prilike djeci za spontanim pjevanjem, pasivno slušanje glazbe moramo dozirati (Gospodnetić, 2015).

5.2.3.4. Sviranje

Instrumenti koji se najčešće koriste u radu unutar odgojno-obrazovne skupine su udaraljke. Odgajatelji sviraju klavir, gitaru ili bilo koji drugi instrument kojim znaju prenijeti priču određene skladbe, a djeca se najčešće služe Orfovim instrumentarijom.

5.2.3.4.1. Udaraljke unutar odgojno-obrazovne skupine

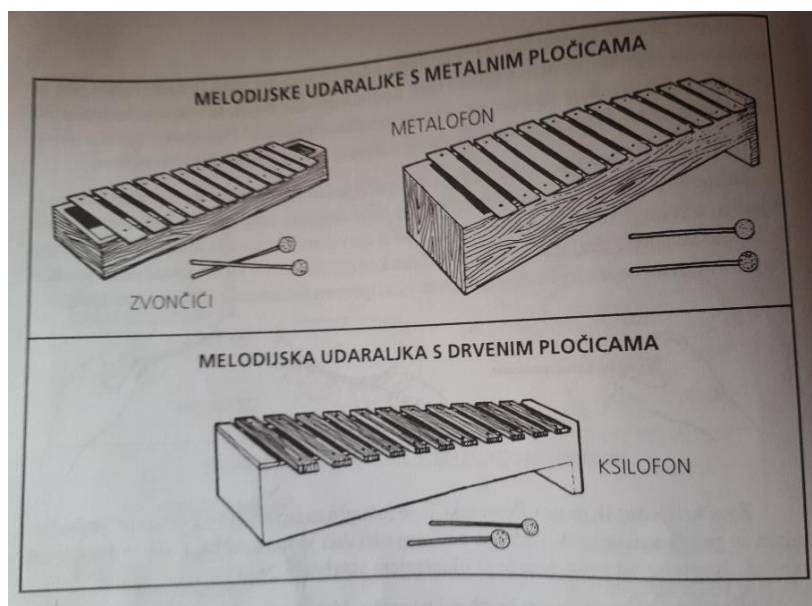
Udaraljke se dijele na melodijske i ritamske (Gospodnetić, 2015).

Melodijske udaraljke su one udaraljke koje imaju određenu visinu zvuka; one koje proizvode tonove. Melodijske udaraljke koje sadrže pločice dijele se na udaraljke s metalnim i drvenim pločicama (Njirić, 2001).

Prema autorici Gospodnetić, melodijske udaraljke, koje su najčešće u uporabi unutar odgojno-obrazovne skupine, su:

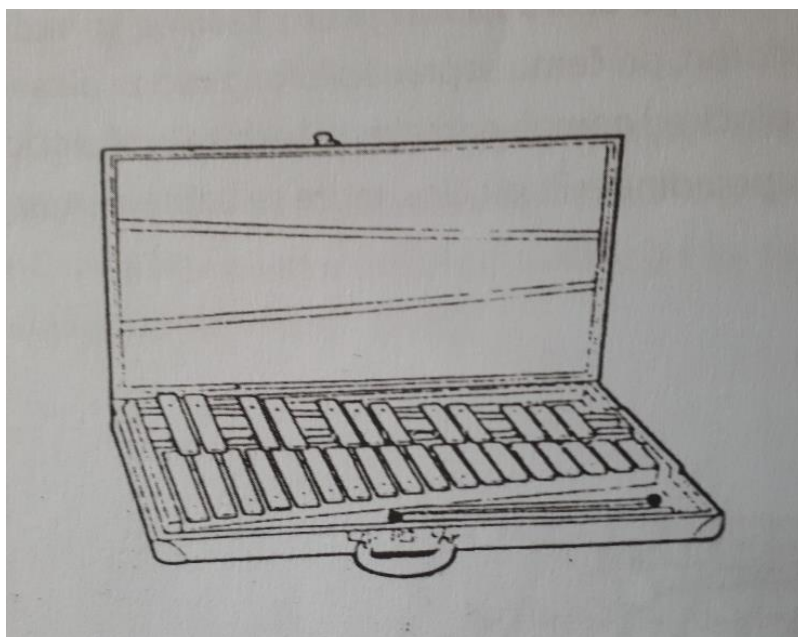
- Ksilofon
- Metalofon
- Zvončići
- Crotales

Slika 3: Melodijske udaraljke s metalnim pločicama

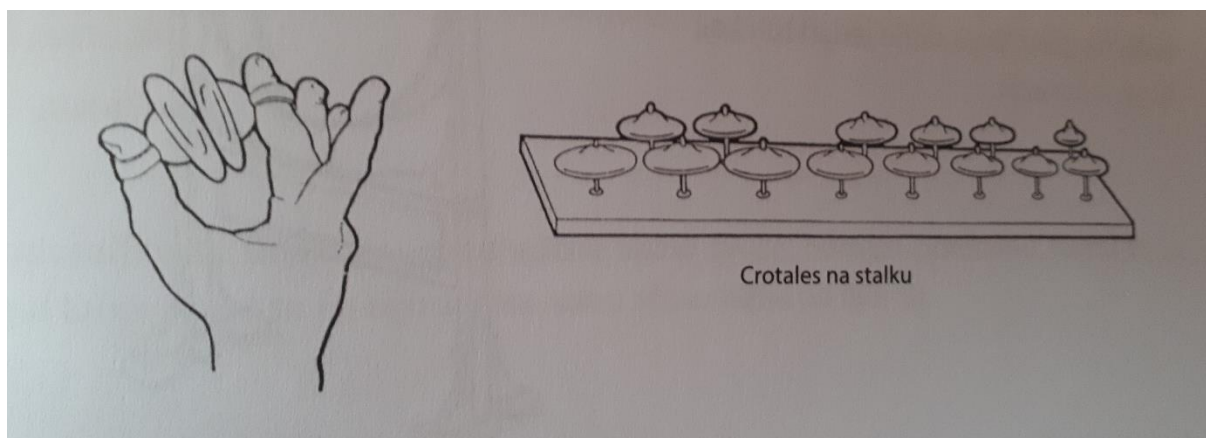
(Njirić, 2001: 30)

Slika 4: Zvončići

(Gospodnetić, 2015: 180)

Slika 5: Crotales

(Gospodnetić, 2015: 181)

Ritamske udaraljke su one udaraljke koje nemaju određenu visinu zvuka i tona, već se na njima svira samo ritam. Ritamske udaraljke mogu biti drvene, metalne i udaraljke s kožnom opnom (Njirić, 2001).

Prema autorici Gospodnetić, ritamske udaraljke, koje su najčešće u uporabi unutar odgojno-obrazovne skupine, su:

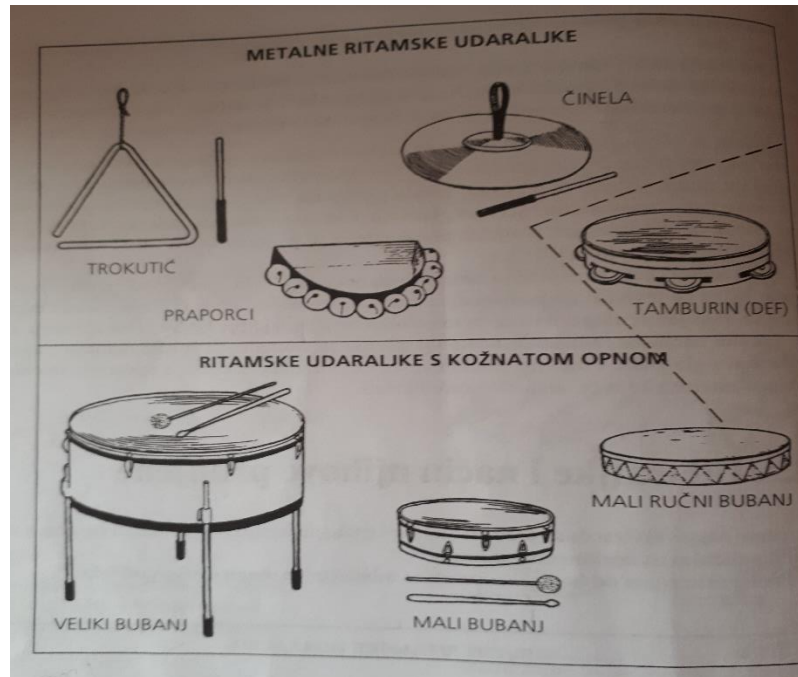
- Štapići
- Ručni bubanj
- Mali bubanj
- Triangl
- Veliki bubanj
- Činele
- Zvečka
- Tamburin
- Praporci
- Kastanjete
- Razne čegrtaljke
- Guiro
- Zvonca

Slika 6: Drvene ritamske udaraljke

(Njirić, 2001: 27)

Slika 7: Metalne ritamske udaraljke

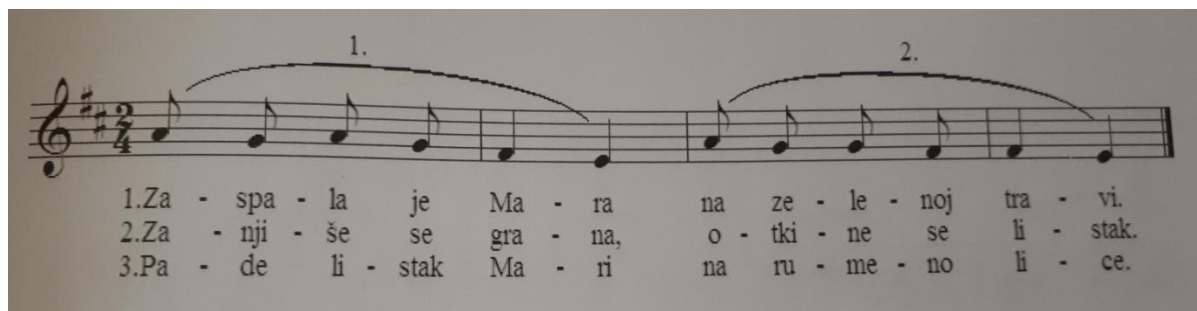
(Njirić, 2001: 28)

Kada se odlučimo na sviranje udaraljki s djecom, moramo dobro razmisliti kako ćemo im iste i ponuditi. Jedan od načina nuđenja udaraljki je da djeca sjede u krugu, a unutar kruga se nalaze udaraljke. Djeca, prateći redoslijed uzimanja udaraljki, odlaze po svoju udaraljku. Važno je i unaprijed dogovoriti znak za prestanak sviranja. Kod djece jasličke dobi važno je da nauče zajedno početi svirati i zajedno završiti, kao i pojačavati i stišavati sviranje. Ostale segmente sviranja, djeca će nadograđivati glazbenim sazrijevanjem, a isti će se razvijati paralelno s ostalim dijelovima djetetova razvoja (kognitivnim, socio-emocionalnim, tjelesnim). Kod upoznavanja djece s udaralkama treba biti strpljiv, jer djeca će najprije istraživati svojstva udaraljke. Tek nakon što upoznaju svojstva iste, moći će ju koristiti na način sviranja (Gospodnetić, 2015).

6. PRIMJERI GLAZBENIH AKTIVNOSTI ZA DJECU JASLIČKE DOBI

Igre s pjevanjem

Slika 8: Zaspala je Mara – primjer 1

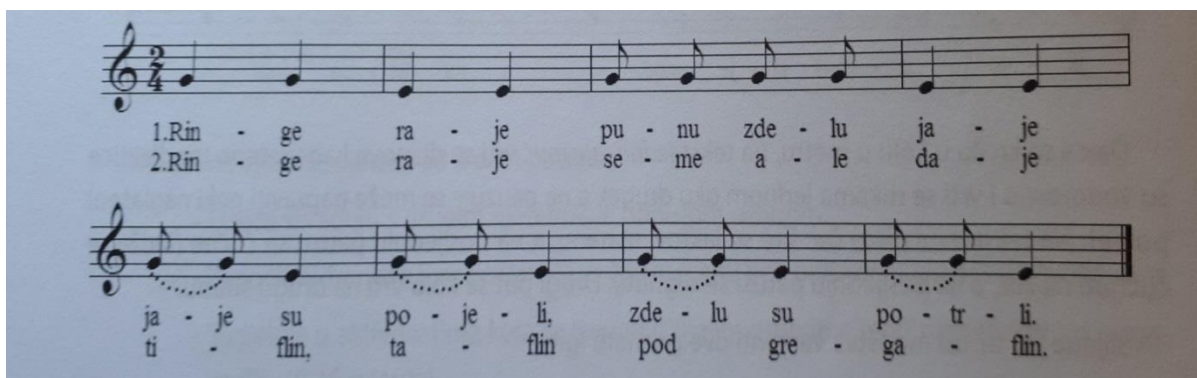

1. Za - spa - la je Ma - ra na ze - le - noj tra - vi.
2. Za - nji - še se gra - na, o - tki - ne se li - stak.
3. Pa - de li - stak Ma - ri na ru - me - no li - ce.

(Gospodnetić, 2015: 353)

Djeca igraju kolo, a u sredini kola čuči, leži ili sjedi Mara. Na kraju pjesme djeca koja igraju kolo se razbježe, a Mara ih lovi.

Slika 9: Ringa raja – primjer 2

1. Rin - ge ra - je pu - nu zde - lu ja - je
2. Rin - ge ra - je se - me a - le da - je

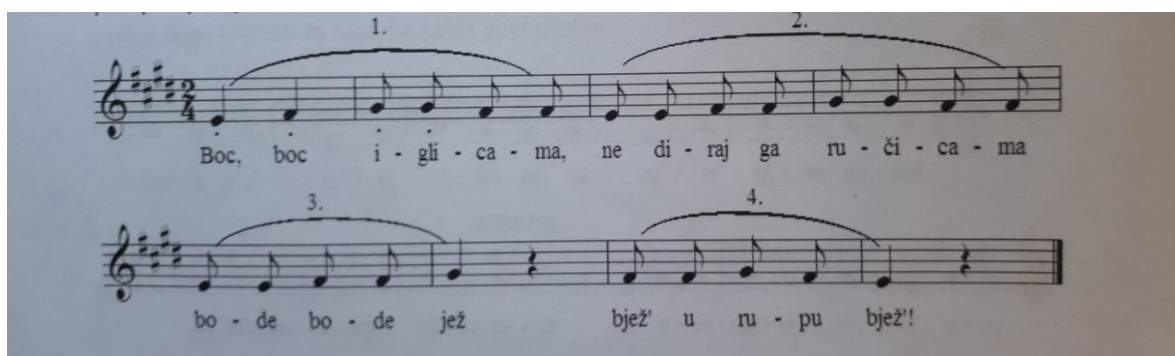
ja - je su po - je - li, zde - lu su po - tr - li.
ti - flin, ta - flin pod gre - ga - flin.

(Gospodnetić, 2015: 338)

Ovaj je primjer glazbene igre jednostavniji od prethodnog i primjereniji je djeci mlađe jasličke dobi. Djeca se kreću u kolu prvo ulijevo, a zatim udesno.

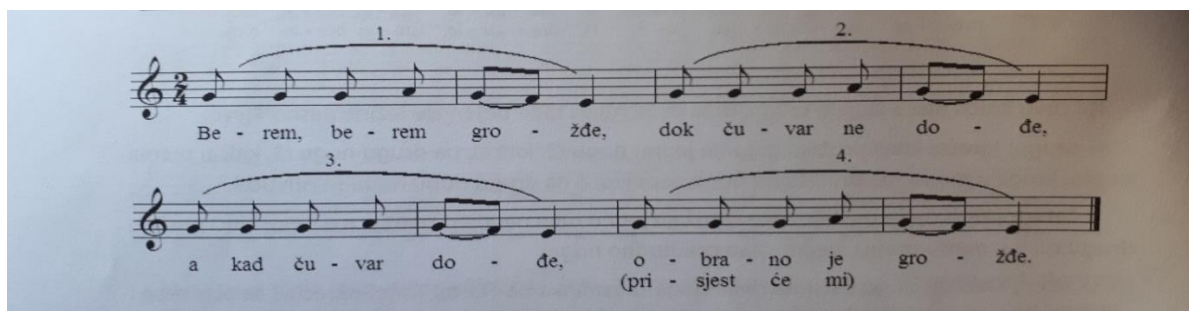
Slika 10: Boc, boc iglicama – primjer 3

(Gospodnetić, 2015: 338)

Djeca stoje u krugu i kod prve i druge fraze bodu rukama oko sebe u metru. Ritam treće fraze broje naizmjenice rukama prema gore, a ritam četvrte fraze prema dolje uz čučanj. Na bjež' sakriju glavu među ruke.

Slika 11: Berem, berem grožđe – primjer 4

(Gospodnetić, 2015: 342)

Djeca se kreću u kolu držeći se za ruke ili berući grožđe (pokretima odozgo prema dolje). Na kraju pjesme se razbježe, a čuvar ih lovi. Tko biva ulovljen postaje čuvar i pjesma se ponavlja.

Slika 12: Daj pokaži – primjer 5

The image shows a musical score for a song titled 'Daj pokaži'. It features a single melodic line on a treble clef staff in 2/4 time. The melody is divided into three measures, each with a slur above it and a number (1, 2, or 3) above the slur. Below the staff, there are four lines of lyrics, each corresponding to a variation of the melody. The lyrics are: 1. Daj po-ka-ži se-stri-ce gdje su tvo-je ru-či-ce! Tu su, tu su. 2. Daj po-ka-ži se-stri-ce gdje su tvo-je no-ži-ce! Tu su, tu su. 3. Daj po-ka-ži se-stri-ce gdje su tvo-ja ra-me-na! Tu su, tu su. 4. Daj po-ka-ži se-stri-ce gdje je tvo-ja gla-vi-ca! Tu je, tu je.

(Gospodnetić, 2015: 345)

Djeca se kreću u kolu, a odgajatelj pita. Djeca u trećoj frazi pokazuju odgovor. Igru možemo i proširiti na način da, osim navedenih dijelova tijela, možemo imenovati i ostale dijelove tijela i odjevne predmete.

Igra vlaka – primjer 6 (Happ i Happ, 2004: 54)

Vlak se kreće ću ću ću,
Ide brže, će će će
Fućka, pišti pi pi pi
Pazi sada, stani ti!

Djeca stavljaju ruke jedna drugoj na ramena i time stvaraju formu vlaka. Stupaju izgovarajući pjesmicu istom brzinom (u istom tempu). Kada pjesma svojim tekstom nametne brže kretanje, isto učine i djeca. U ponavljanju pjesme možemo mijenjati način hoda i dopustiti dječju improvizaciju, što se tekstualnog dijela iste tiče. Cilj nam je kod djece razviti doživljaj brzine kretanja.

Ja i moje tijelo – primjer 7 (Happ i Happ, 2004: 52)

Ruke se rukuju,
Mozak mozga,
Oči namiguju,
Usne ljube,
Srce kuca,
Jezik priča,
Uho sluša,
Šapće duša,

Pluća dišu,
Pogled sijeva,
Noge plešu,
Grlo pjeva.
Kosa nam je ukras pravi,
Naša glava pamet slavi.

Pokretom i glasom dočaravamo sadržaj pjesmice. Cilj nam je upoznati karakteristike i dijelove vlastita tijela.

Daj mi peticu – Primjer 8 (Happ i Happ, 2004: 62)

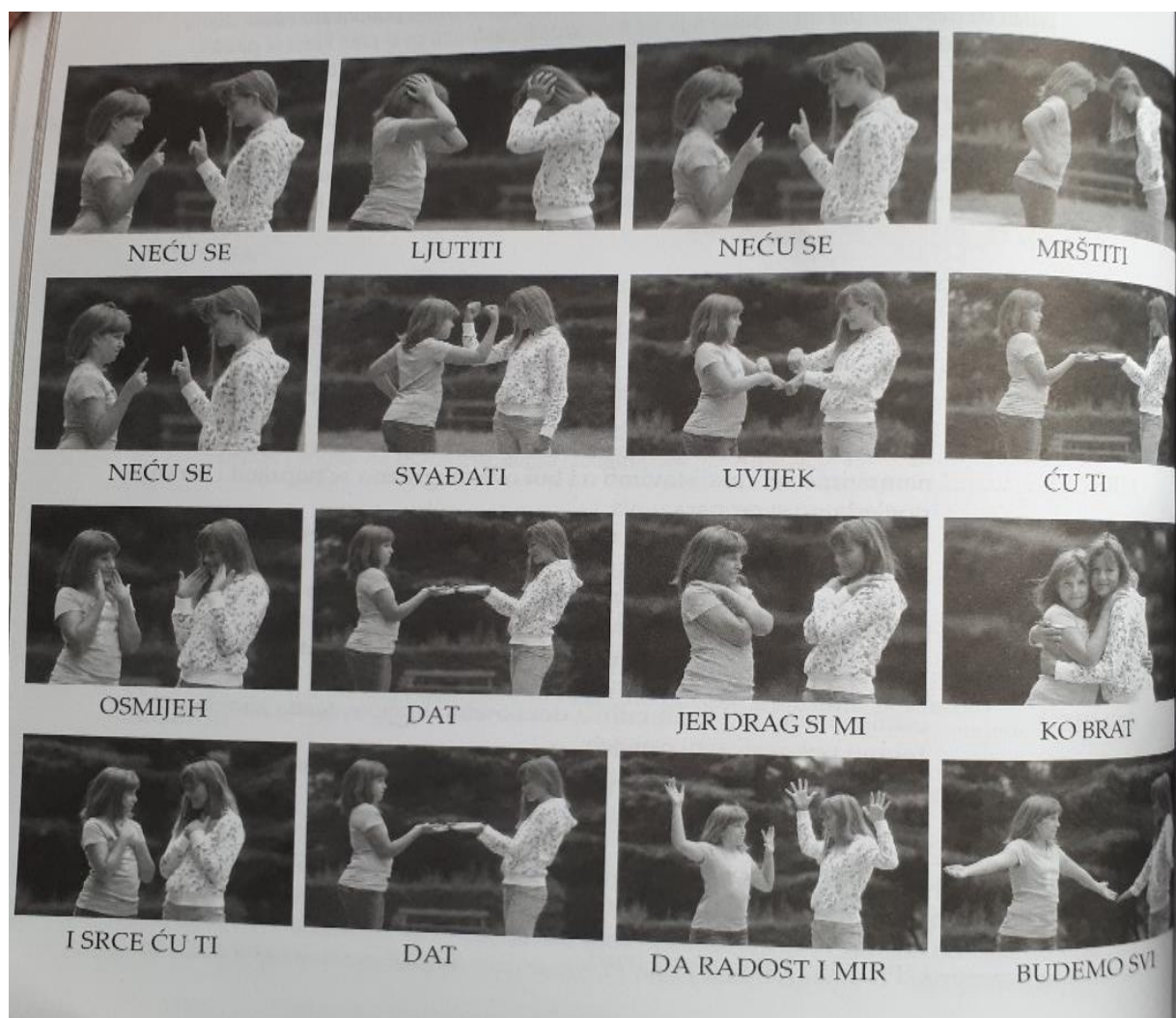
Jedan, dva, tri, hej,
najbolji sam ja hej!
Tri, četiri, pet, hej,
Moj je cijeli svijet hej!
Šest, sedam, osam, devet,
Navrijeme ću ja u krevet.
Deset, devet, osam, sedam,
Puno vježbam cijeli tjedan.
Šest, pet, četiri, tri,
Nakon dva ću biti prvi.

Izvođenjem navedene brojalice, djeca mogu doživjeti prirodu stalnog tempa. Stupamo na mjestu i izgovaramo brojalicu u stalnom tempu uz kombinaciju pljeskanja i petice (oblik pozdrava kojim se dlanovi osoba koje se pozdravljaju susretnu u pljesku).

Neću se ljutiti – primjer 9

Neću se ljutiti, neću se mrštiti,
Neću se svađati, uvijek ću ti osmijeh dat,
Jer drag si mi kao brat.
I srce ću ti svoje dat, da radost i mir,
Budemo svi.

Slika 13: Neću se naljutiti

(Krstić i Milić, 2009: 54)

Cilj navedene igre je potaknuti prijateljsku atmosferu, potaknuti kretanje i povezivanje pjesme i njezine poruke s plesnim pokretom.

Kod predstavljanja i nuđenja glazbenih igara djeci, važno je biti pripremljen i pokušati predvidjeti mogući razvoj situacije i prema tome planirati odgovarajuću reakciju. Kod načina primjene već postojećih glazbenih igara, do izražaja dolazi odgajateljeva kreativnost. Svaka od navedenih igara može se igrati na neki drugačiji način. Način koji će odgajatelj izabrati, ovisi o trenutnim interesima djece. Djeca mogu i sama predložiti kojim će smjerom igra ići i koja će pravila imati. Na odgajatelju je da osluškuje potrebe djece, prihvaća njihove prijedloge i učini da glazbeno, ali i opće ozračje unutar odgojno-obrazovne skupine bude pozitivno i poticajno.

7. ZAKLJUČAK

Svakodnevno djetetovo okruženje obiluje zvukovima, tonovima i šumovima koji kod djeteta bude zanimanje i želju za istraživanjem. Poticanje djeteta glazbom njemu otkriva neki posve novi svijet. Taj svijet ne doprinosi samo usvajanju glazbe kroz prizmu umjetnosti, već djeci rane dobi pomaže i u razvijanju svih segmenata njegova bića; podjednako fizičkih i psihičkih. Djeca do treće godine nisu ni aritmična ni amelodična kao što mnogi smatraju. Samo kretanje djeteta je ritmično, a njegovo glasanje melodično. Odvajati glazbu od djeteta je jednako pogrešno kao od njega odvajati govor ili kretanje. Glazba je dio djetetova bića, a uskraćivanjem kvalitetne i djetetu primjerene glazbe, uskraćujemo mu cjelovit razvoj, koji svako dijete zahtijeva.

Pišući ovaj rad, shvatila sam kako ima mnogo različitih mogućnosti i načina provođenja glazbenih aktivnosti u jaslama. Kao i za sve u životu, za kvalitetno provođenje glazbenih aktivnosti s djecom rane dobi potrebna je volja i spremnost na učenje. Uz navedeno, veliku ulogu ima i odgajateljeva kreativnost. Od primjera jedne glazbene igre može se napraviti puno sličnih igara koje će djecu oplemeniti, ali i potaknuti ih na stvaranje vlastitih igara i pjesama. Smatram da bi također trebalo organizirati glazbene radionice s odgajateljima, demonstrirajući im primjere provođenja dobre glazbene prakse. Sumnjam da ijedan odgajatelj želi oštetiti dijete na bilo koji način, ali svojim neznanjem i nespemnošću na učenje upravo to radi. Kako za ostale segmente djetetova razvoja, tako i za glazbeni dio istog.

8. LITERATURA

1. Čudina-Obradović, M. (1990). *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
3. Došen-Dobud, A. (2004). *S djecom u jaslicama*. Zagreb: Alineja.
4. *Glazba*, pribavljeno 05.03.2018., sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>
5. Goddard Blythe, S. (2008). *Uravnoteženi razvoj*. Buševac: Ostvarenje.
6. Goran, L.J. i Marić, G. (1987). *Zapjevajmo složno svi*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima 1*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
8. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima 2*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
9. Gospodnetić, H. i Spiller, F. (2001). *Dječje igre s pjevanjem*. Zagreb: Spiller.
10. Happ, E. i Happ, R. (2004). *Skočizvuk*. Zagreb: NAJ – DOMUS.
11. Ivon, H. (2010). *Dijete, odgojitelj i lutka*. Zagreb: Tehnička knjiga
12. Jurišić, G. i Sam Palmić, R. (2002). *Brojalica – Snažni glazbeni poticaj*. Rijeka: Adamić.
13. Kalin B. (2006). *Povijest filozofije*. Zagreb: Školska knjiga.
14. Kovrigine, M. (1982). *Sestra odgajateljica u jaslicama i dječjem vrtiću*. Zagreb:Školska knjiga.
15. Krstić, J. i Milić, R. (2009). *Ja, Gazboplovac*. Split: UDRUGA SPLIT ZDRAVI GRAD.
16. Laniado, N. (2006). *Kako odgojiti sretno dijete*. Zagreb: MOZAIK KNJIGA d.o.o.
17. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*, Pribavljeno: 14.03.2018. <http://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf> pretraživanje na internetu 12.3.2018.
18. Nenadić, S. (2002). *Odgoj u jaslicama*. Imotski: Potjeh.
19. Njirić, N. (2001). *Put do glazbe*. Zagreb: Školska knjiga.
20. Slunjski, E. (2012). *Tragovima dječjih stopa*. Zagreb: Profil International.

21. Stokes Szanton, E. (2000). *Kurikulum za jaslice*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak.
22. Šmit, B. (2001). *Glazbom do govora*. Zagreb: Haid.
23. Tatalović Vorkapić, S. Razvojna psihologija (2013., 1. listopada). *Razvojna psihologija*, Pribavljeno 14.3.2018., sa http://www.ufri.uniri.hr/files/nastava/nastavni_materijali/razvojna_psihologija.PDF
24. Voglar, M. (1980). *Kako muziku približiti deci*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.